

Yenilenen Sosyal Bilgiler Programına Dair Bir Değerlendirme*

An Assessment of Restructured Social Studies Program in Turkey*

Bülent Tarman, Şeyma Ergür ve Filiz Eryıldız
Konya Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi

Özet

Türk Eğitim felsefesinin 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren değişmesi ve bu değişimin sonucunda uygulamaya konulan Sosyal Bilgiler programı, geleneksel eğitim anlayışından farklı olarak yapılandırmacı yaklaşım göz önünde tutularak geliştirilmiştir. Yenilenen sosyal bilgiler öğretim programının uygulanması aşamasında birçok sorunla karşılaşıldığı yapılan araştırmalar ile tespit edilmiştir. Bu sorunların tespitine yönelik birçok araştırma yapılmış olup, özellikle 2006 yılında T.C.Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED) tarafından Türkiye çapında “Temel Eğitime Destek Programı Çerçevesinde Hazırlanan İlköğretim 6. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile ilgili Değerlendirme Raporu” isimli bir çalışmayla bu sorunlar ortaya konulmuştur.

Bu araştırmanın amacı, 2006 yılında EARGED’ in yapmış olduğu çalışmada tespit edilen sorunların, 2006 yılından bu güne ne kadarının çözüme kavuştuğu ve ne kadarının halen devam etmekte olduğunu saptamaktır. T.C.Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Konya İli’nin 16 İlköğretim okulunda bulunan 6. 7. ve 8.sınıf öğrencileri ile birlikte bu okullarda çalışan sosyal bilgiler öğretmenleri araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Bu amaçla, sosyal bilgiler dersi almakta olan 6. sınıf öğrencilerinin görüşleri alınarak, EARGED’ in 2006 yılında yapmış olduğu değerlendirme raporunda görüş bildiren 6. sınıf öğrencilerinin görüşleriyle karşılaştırılmıştır. Bunun yanında 7. sınıf öğrencileri ve Sosyal Bilgiler dersini almış olan 8. sınıf öğrencileri ile bu okullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine

* Bu çalışma Eğitim Araştırmaları Birliğinin Kıbrıs’ta düzenlediği III. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresinde “Evaluation of Recent Social Studies Program Through the Eyes of Teacher Candidates” başlığı altında kısmen sunulmuştur.

* Former version of this paper partially presented at the III. International Congress of Educational Research, 4-7 May 2011 Northern Cyprus with the following title: “Evaluation of Recent Social Studies Program Through the Eyes of Teacher Candidates”

de başvurularak genel bir değerlendirme yapılmıştır. Öğretmenlere likert tipi anket ve bu anketin içinde yer alan açık uçlu-soru formu uygulanmıştır. Öğrencilerin görüşlerinin alınmasında ise anketten yararlanılmıştır. Çalışmada nitel ve nicel araştırma metotları birlikte kullanılmıştır. Yenilenen ilköğretim programının uygulanması sürecinde karşılaşılan sorunları, belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada betimsel analizin yanı sıra frekans ve t-testi analizlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin en çok “ölçme ve değerlendirme”, “özel öğretim bilgisi”, “bilgi teknolojilerinden yararlanma” ve “etkinlik hazırlama” vb gibi alanlarda eğitim ihtiyaçlarının olduğu gözlemlenmiş ve bu sorunların halen devam ettiği saptanmıştır. Öğrencilerin ise “araştırma kaynaklarına ulaşma”, “etkinliklere katılma”, “öğretmen-öğrenci ilişkileri” gibi alanlarda sorunlarının olduğu ve bu alanlardaki sorunlarının halen devam ettiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Sosyal Bilgiler Eğitimi, Yapılandırmacı yaklaşım, öğrenci ve öğretmen görüşleri

Abstract

Turkish education system has been developed taking into consideration a different perspective by setting a constructivist approach from the traditional concept of education since the 2005-2006 academic year. The restructured program has been implemented for 5 years. Research shows that many problems encountered during the implementation of the program. The encountered problems have been identified through a nationwide research study carried by EARGED in 2006 along with some other local level research studies. The purpose of this research is to determine how many of the problems, identified by EARGED's study done in 2006, have been solved or addressed while how many of them have been still remaining. The data is collected from participants who are 6, 7 and 8th grade students who had taken social studies courses and their teachers in 16 public elementary schools located in Konya, Turkey. The collected data through this research study is compared with the findings of the EARGED's research and a general assessment is made. asemi-structured interview schedule and a questionnaire were used to collect data from teachers and students. In qualitative analysis of the data literature which is related is scanned and descriptive analysis was conducted. Findings of this research reveals that teachers' training needs are observed mostly in areas such as “measurement and evaluation”, “knowledge about special education”, “use of information technologies” and “activity preparation” etc. and these problems still continue. At the same time the students' problems are observed with “access to research resources”, “participation in activities or active involvement,” “teacher-student relations” and problems in such areas are still continuing.

Keywords: Social Studies Education, Constructivist approach, Teacher and student views

1.GİRİŞ

Bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler toplumun her alanını etkiledi gibi eğitim sürecini de etkilemiştir. Bu bağlamda Türk eğitim sistemimizde 2005 yılında pilot bölgelerde 2006 yılında ise tüm Türkiye’de uygulamaya konulan yapılandırmacı yaklaşım anlayışı günümüz eğitim sistemi için gerekli ve uygulanması son derece önem arz eden bir duruma gelmiştir. İlgili literatürü incelediğimiz zaman yapılandırmacı anlayışın birçok tanımı mevcuttur. Temelde

yapılandırmacılık öğrencinin bilgiyi yapılandırmasını ifade eder ve bireyin nasıl anladığını ve öğrendiğini açıklayan felsefi bir kuramdır (Ata, 2009).Yapılandırmacı yaklaşım ile sosyal bilgiler öğretim programının genel amaçlarına uygun olarak çağın gereklerine uyum sağlayabilen ve aldığı eğitimi yaşama dönük olarak kullanabilen ve problem çözen bireyler yetiştirilmesi amaçlamıştır. Yapılandırmacı yaklaşımın hedeflediği bireylerin profiline baktığımız zaman davranışçı yaklaşımların hedeflediği insan tipinden oldukça farklıdır. Günümüz şartlarına göre yaşam artık bir okuldur ve öğrenmek eylemi hiç bir zaman sonlanmaz. Bu şekilde bir döngü var iken okullarda verilen eğitimin bu şartlara uyum sağlamaması ve sürekli kendini tekrar etmesi süreç içerisinde bir çok problemi beraberinde getirir. Bu nedenle eğitim sisteminin kendini yenilemesi ve çağlar ötesine hitap edebilmesi için tercih edilen eğitim modeli bu görevini en iyi şekilde yerine getirebilmelidir. Kökeni Sokrates' e kadar dayanan yapılandırmacı anlayış bu anlamda günümüzde en çok tercih edilen ve uygulanan bir eğitim felsefesidir. Yapılandırmacı yaklaşımın öğrencilerden beklediği kazanımlardan birisi de sadece dinleyerek anlamaya çalışan öğrenci yerine, derse aktif olarak katılan, soru soran, bazı konuları kendine özgü plan ve tekniklerle araştıran, bulduklarını sistemli hale getirip düzenleyen, karşılaştırmalar yapan, gözleyen, düşünüp sonuç çıkaran ve bu şekilde derse katılan öğrenci istemektedir (Tarman, 2010; 2011; Tarman ve Acun, 2010; Tarman ve Baytak, 2011). Bu durumda birey, dışarıdan gelen uyarıcıların pasif bir alıcısı değil, aktif özümleyicisi ve davranış oluşturucusudur (Saban, 2000). Birey böylece aldığı eğitimi yaşama dönük alır ve bilgilerini problem çözmeye kullanır. Bu nedenle uygulanan eğitim sisteminin öğrenci merkezli hale gelmesi ve bu şekilde işlevini tam bir şekilde yerine getirebilmesi son derece önemlidir (Tarman ve Acun, 2010: Yücel, Acun, Tarman ve Mete, 2010: Valiandes ve Tarman, 2011). Öğrenciler yaş ve gelişim seviyelerine uygun olarak bizzat gerçek yaşam, eşya ve olaylarla karşılaştırılmalı, öğrenme sürecine aktif olarak katılmalarına çalışılmalıdır (Ergün ve Özdaş, 1997).

Sosyal Bilgiler dersi içerik olarak bireylerin sosyal ve kültürel yaşantılar edinmeleri, bu konuda birikim ve deneyim sahibi olmaları için de en uygun ve kapsamlı bir derstir. Böylesine kapsamlı bir içerik onlara, insanlığın yüzyıllardan beri oluşturduğu zengin ve kültürel deneyimi tanıma fırsatı verir (Öztürk, Otluoğlu 2002).Bu yönüyle Sosyal bilgiler dersi adeta geçmiş ile bugün arasında kültürel birikimi yeni nesillere aktaran bir köprü vazifesi yapar. Toplumları toplum yapan da bu kültürel gelişmişliklerini koruyabilmeleri ve geliştirebilmeleridir. Bu gelişimin yolu da öncelikle eğitimden geçer. Bu gelişimi sağlamayı amaçlayan eğitim programları bir defa yapılan ve sona eren bir etkinlik değildir. Hazırlanan eğitim programlarının sürekliliğini sağlamak için programlar esnek hazırlanmalı, çeşitli sosyal ve ekonomik şartlara göre düzenlenebilmelidir (Büyükkaragöz, 1997).

2004 yıllarında pilot bölgelerde daha sonra kademeli olarak 2005 yılında 6.sınıf için uygulamaya konulan sosyal bilgiler dersinde yapılandırmacı eğitimin uygulanması çerçevesinde oluşturulan programın uygulanma aşamasında birçok sorunla karşılaşmıştır. Sosyal bilgiler dersine yönelik bu sorunları 2006 yılında T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma Geliştirme Daire Başkanlığı 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Değerlendirme raporu ile tespit etmiştir. Bu raporda tespit edilen

sorunların aradan geçen beş yıl gibi bir zaman dilimi içerisinde ne kadarının çözüldüğü ya da ne oranda çözüldüğü, eğitimde kalitenin artırılması adına oldukça önem arz etmektedir. EARGED 'in raporunda tespit edilen sorunlar; “öğretmenlerin eğitim ihtiyaçları en çok “ölçme ve değerlendirme”, “özel öğretim bilgisi”, “bilgi teknolojilerinden yararlanma” ve “etkinlik hazırlama” gibi alanlarda eğitim ihtiyaçlarının olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ise “araştırma kaynaklarına ulaşma”, “etkinliklere katılma”, “öğretmen-öğrenci ilişkileri” gibi alanlarda sorunlarının olduğu saptanmıştır.”¹ Öğrenci sorunları ise büyük oranda öğretmen –öğrenci ilişkisi konusunda belirlenmiştir. Bu sonuçlar göz önünde tutularak problem durumu ortaya konulmuş, araştırma yapılacak alanlar belirlenmiştir.

1.1. Problem durumu

Yapılandırmacı yaklaşım anlayışı ile oluşturulmuş 6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi müfredat programı ile ilgili EARGED' in 2006 yılında oluşturmuş olduğu raporunda tespit ettiği sorunların, günümüzde halen devam edip etmediği veya ne kadarının giderildiği problemi üzerine çalışılmıştır.

Problemin alt problemleri

Problem cümlesine dayalı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Öğrenciler için;

6. sınıf öğrenciler için:

- 1) Öğrencilerin sosyal bilgiler dersi “ders işleme” esnasındaki genel durumla ve yaşadıkları sorunlara ilgili görüşleri nelerdir?
- 2) Öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin görüşleri nelerdir?

7. ve 8. Sınıf öğrencilerden sadece sosyal bilgiler dersi “ders işleme” esnasındaki genel durumla ilgili görüşleri alınmıştır.

Öğretmenler için;

- 1) Öğretmenlerin Ders Programlarına İlişkin Görüşleri Nelerdir?
 - Sosyal bilgiler öğretim programının anlaşılabilirliği ile ilgili görüşler nelerdir?
 - Sosyal bilgiler dersi öğretim programının diğer bazı özellikleri ile ilgili görüşler nelerdir?
- 2) Öğretmenlerin öğretim programındaki ünite değerlendirmelerine ilişkin genel görüşleri nelerdir?

¹ MEB: 2006

- 3) Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersi için ölçme yöntemleri ve değerlendirme sistemi hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.2.Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı; 2006 yılında EARGED tarafından hazırlanan İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim programını değerlendirme raporunda tespit edilen sorunları, araştırma sonucunda ulaşılan bulgularla kıyaslayarak sorunların paralelliği, devam edip etmediği ya da hangi oranda çözüme kavuştuğunu saptamaktır.

1.3.Araştırmanın önemi

Öğrencinin akademik anlamda başarılı olabilmesi için öğretmen ve öğrencinin karşılıklı olarak birbirlerini tamamlaması öğretim sürecinin etkililiğini artıran sebepler arasındadır. Bu anlamda gerek öğretmen ve gerekse öğrenci kaynaklı sorunların tespiti oldukça önem taşımaktadır. Bu nedenle çalışmamız hem öğrenci hem de öğretmenlere yönelik eş zamanlı olarak yürütülmüştür. Araştırmada, 6.Sınıf öğrenci görüşlerinin yanında 7. ve 8.sınıf öğrencileri görüşleri de alınarak hazırlanmıştır. Ayrıca öğrenci ve öğretmen görüşleri bütüncül bir bakış açısıyla analiz edilerek değerlendirilmiş ve sürece dair problemler bu bakış açısı ile incelenmiştir.

2.YÖNTEM

2006 yılında EARGED tarafından hazırlanan İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programını Değerlendirme Raporunda tespit edilen sorunları, araştırmamız sonucunda ulaşılan bulgularla kıyaslayarak, sorunların paralelliği, devam edip etmediği ya da hangi oranda çözüme kavuştuğunu saptamak amacıyla Konya ilinde 16 okulda 6. 7. 8. sınıf öğrencilerine ve bu okullarda çalışan sosyal bilgiler öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Bu araştırmada eğitim sürecinde öğrenme – öğretme ortamının iki önemli ögesini oluşturan “öğretmen” ve “öğrencilerin” görüşleri alınmış ve buna bağlı değişkenler incelenmiştir. Öğretmenlere likert tipi anket ve bu anketin içinde yer alan açık uçlu-soru formu uygulanmıştır. Öğrencilerin görüşlerinin alınmasında ise anketlerden yararlanılmıştır. Yenilenen ilköğretim programının uygulanması sürecinde karşılaşılan sorunları öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada nitel ve nicel araştırma metotları birlikte kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde frekans hesaplaması ve t- testi yapılmıştır. Nitel verilerin analizinde ise betimsel analiz yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlara dayalı olarak sonuç kısmında yorumlar yapılmış, öneriler kısmında çözümlere yer verilmiştir.

2.1.Evren örneklem

T.C. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Konya İli'nin 16 ilköğretim okulunda Sosyal Bilgiler dersi almakta olan 6-7. Sınıf öğrencileri ile birlikte Sosyal bilgiler dersini almış 8.sınıf öğrencileri ve bu okullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ise çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. 16 ilköğretim okulundan 6.7.8.sınıflarından, yansız olarak alınan 6. sınıflardan 30 kişi, 7. sınıflardan 20 kişi, 8.sınıflardan 20 kişi olmak üzere bütün okullarda toplam şubedeki 1162 öğrenci ve bu okullarda görevli 32 sosyal bilgiler öğretmeni örneklem olarak alınmıştır. Çalışmanın kapsamında yer alan öğrencilerin sayılarının fazla olması sebebiyle seçkisiz örnekleme yöntemi (random sampling) tercih edilmiştir. Anket uygulanan kişilerin aynı zamanda gönüllü olması örneklem sayısını etkilemektedir.

2.2. Veri toplama araçları ve geliştirilmesi

Veri toplama aracı olarak öğrencilere 1 adet 37 sorudan oluşan ve sosyal bilgiler dersindeki “ders işleme” konusunda ki genel durum ile ilgili görüşler, sosyal bilgiler dersindeki genel görüşler, öğrenme ve öğretme sürecine ilişkin görüşler, sosyal bilgiler dersinde yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşleri gibi durumları ölçmeye yönelik anket ve öğretmenlere de 5 adet sosyal bilgiler öğretim programının değerlendirilmesi, ölçme ve değerlendirme, sosyal bilgiler ünite değerlendirmesi gibi alanları ölçmeye yönelik anket ve açık uçlu soru formu uygulanmıştır. Öğrencilere uygulanan anket literatür taramalarından faydalanılarak oluşturulmuştur(Ersoy ve Kaya, 2009). Oluşturulan anket amaca uygunluğu bakımından analiz edilmiş, uzman görüşüne başvurulup, geçerlik ve güvenilirlikleri yapılarak son şekli verilmiştir.

Öğretmenlere uygulanan anketler ise EARGED in 2006 yılında İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler değerlendirme raporu oluşturulurken kullanılan anketlerdir. Günümüzde geçerliliği sağlamayan anket soruları uzman görüşüne başvurularak çıkarılmıştır. Araştırmada ölçme aracı olan anketler gönüllülük esasına göre yapılmış gerekli sayıda çoğaltılarak ayrı sınıflarda ve zamanlarda örneklem dâhilindeki okulların öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmacı, öncelikle öğrencilere yapılan araştırma hakkında bilgi vermiş, öğrencilerin anlamadıkları sorular hakkında, yönlendirme yapmadan, gerekli açıklamaları yapmıştır. Öğretmen anketleri ise; araştırmanın amacı anlatılarak, öğretmenler tarafından gönüllülük esasına göre doldurulmuştur. Uygulama esnasında okul idarecileri ve ders öğretmenleri gerekli koşulları ve motivasyonu sağlamışlardır.

2.3 Verilerin toplanması:

Anketler Konya İlinin 16 ilköğretim okulunda toplam 1162 ilköğretim öğrencisi ve 32 adet sosyal bilgiler öğretmeni üzerinde uygulanmıştır. Anketlerin öğrenci ve öğretmenlere uygulanması aşamasında gerekli açıklamalar yapılarak; anketlerin doldurulması için yeterli süre tanınmış ve daha sonra anketler toplanmıştır.

2.4. Verilerin analizi:

Öğrenci görüşleri analiz edilirken İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin görüşleri

merkeze alınmış (Bunun sebebi yukarıda belirtililiği gibi EARGED'in bizim incelediğimiz sınıflar içerisinde sadece bu sınıf düzeyine yönelik bir raporu mevcuttur); 7. ve 8. sınıf öğrencileriyle desteklenmiştir. Yenilenen ilköğretim programının uygulanması sürecinde karşılaşılan sorunları belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada betimsel analizin yanı sıra frekans ve t-testi analizlerinden yararlanılmıştır. Öğretmen anketlerinde bulunan açık uçlu sorularda kişilerin kimlikleri gizli tutularak kodlama yöntemine başvurulmuştur.

2.5.Sınırlılıklar

Araştırma Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Konya ilinde bulunan 16 ilköğretim okulunda görev yapan Sosyal bilgiler öğretmenleri ve bu okullarda öğrenim gören 6. 7. 8. Sınıf öğrencileri, 2010-2011 eğitim öğretim yılı ve öğrencilere anket, öğretmenlere ise anket ve anketin içerisinde yer alan açık uçlu sorular ile sınırlıdır.

2.6.Sayıtlar:

Anketlerin öğrenciler ve öğretmenler tarafından dikkatli bir şekilde doldurulduğu düşünülmektedir. Anketlerin objektif olarak değerlendirildiği ve anketlerin doldurulması için yeterli zamanın verildiği düşünülmektedir.

3.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, öğretmenlerin anket ve anket içinde yer alan açık –uçlu sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara ve 6.7.8.sınıf öğrencilerinin, öğrenciler için düzenlenmiş olan anketlere verdikleri cevaplar yer almaktadır. Öğretmen ve öğrenci görüşleri belirli temalar altında toplanmıştır. Verilerin analizinde 6.sınıf öğrencileri için oluşturulmuş temalar şu şekildedir; Sosyal Bilgiler dersindeki genel havaya ilişkin öğrenci görüşleri, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin genel görüşleri, öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki öğrenme öğretim sürecine ilişkin genel görüşleri, öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri, öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin görüşleridir. Öğretmenlerin anketleri için oluşturulan temalar ise; Sosyal Bilgiler Ders Programı Değerlendirme Anketi, Öğretim Programındaki Genel Ünite Değerlendirmesi, Öğretimin Değerlendirilmesi, Ölçme ve Değerlendirme.

Ayrıca öğrenci görüşleri 6.7.8. sınıf olmak üzere ayrı ayrı tablolaştırılıp yorumlanmıştır. Verilen 6.7.8. sınıf tabloları; Tablo1 ile Tablo 7 arasındadır.

3.1. İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrenci görüşleri

6.Sınıf Sosyal Bilgiler dersinin “ders işleme” esnasındaki genel duruma ilişkin öğrenci görüşleri

6 sınıf öğrencileri Sosyal Bilgiler Dersindeki genel havaya ilişkin görüşlerini farklı biçimlerde belirtmişlerdir. Tablo 1 de Öğrencilerin Sosyal Bilgiler “dersin işlenişine yönelik” dersindeki genel havaya ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 1: 6.Sınıf Sosyal Bilgiler dersinin “ders işlem” esnasındaki genel duruma ilişkin öğrenci görüşleri

6. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki genel duruma ilişkin öğrenci görüşleri		Evvet	Hayır	Kısmen	Toplam
	1.Sınıfta yapılan çalışmalardan sonra öğretmen ne yaptığınızı, neden öyle yaptığınızı ve neleri öğrendiğinizi soruyor mu?	f	404	49	69
	%	77,4	9,4	13,2	100,0
2.Derste grup çalışması, eşli çalışma ve tartışma gibi çeşitli çalışmalar yapıyor musunuz?	f	372	37	113	522
	%	71,3	7,1	21,6	100,0
3.Derslerde öğretmeniniz sizden sıranızda sessiz oturmanızı ve kendisini dinlemenizi istiyor mu?	f	323	94	105	522
	%	61,9	18,0	20,1	100,0
4.Öğrendiklerinizi günlük hayattaki olaylarla ilişkilendirebiliyor musunuz?	f	274	69	179	522
	%	52,5	13,2	34,3	100,0
5.Her ünitenin veya konunun sonunda neleri öğrendiğinizi düşünerek kendinizi değerlendiriyor musunuz?	f	271	85	163	520
	%	51,9	16,3	31,2	99,6
6.Okuduklarınızı ve öğrendiklerinizi söylediklerini ezberlemek zorunda kalıyor musunuz?	f	146	157	219	522
	%	28,0	30,1	42,0	100,0

Tablo 1 den anlaşıldığı gibi öğrencilerin %77,4 ü “sınıfta yapılan çalışmalardan sonra öğretmenin neyin niçin yapıldığını ve nelerin öğrenildiğini sorduğunu”, %71,3 derste grup çalışması, eşli çalışma ve tartışma gibi çeşitli çalışmaların yapıldığını, %61,9 u öğretmenlerin onları sessizce dinlemelerini istediğini, %52,5 i öğrendiklerinin günlük hayatla ilişkilendirebildiğini, %51,9 u her ünitenin ve konunun sonunda neleri öğrendiğini düşünerek kendini değerlendirdiğini, %28,0 ı okuduklarını ve öğrendiklerini ezberlemek zorunda kaldığı belirtmektedir. Burada en dikkat çeken madde ‘sınıfta yapılan çalışmalardan sonra öğretmen ne yaptığınızı neden böyle yaptığınızı ve neleri öğrendiğinizi soruyor mu?’ maddesidir. Bu maddeye öğrencilerin çoğunluğunun evet demesi öğretmenlerin yeni programın esasına uygun davrandıklarını ve öğrencileri araştırmaya, incelemeye ve düşündürmeye yönlendirdikleri ve bu anlamda yeni programla ilgili öğretmenlerin de bilinç kazandığı sonucunu çıkarabiliriz.

6.sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin genel görüşleri

6 sınıf öğrencileri Sosyal Bilgiler Dersine ilişkin genel görüşlerini farklı biçimlerde belirtmişlerdir. Tablo 2 de Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki ilişkin genel görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 2: 6.sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin genel görüşleri

6.sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin genel görüşleri		Evvet	Hayır	Kısmen	Toplam
	7.Sosyal Bilgiler dersini beğeniyorum.	f	339	82	101
	%	64,9	15,7	19,3	100,0

11.Sosyal Bilgiler dersi düşünceye dayalı.	f	324	90	107	521
	%	62,1	17,2	20,5	99,8
13.Sosyal bilgiler dersine daha çok çalışıyorum.	f	322	67	133	522
	%	61,7	12,8	25,5	100,0
10.Sosyal Bilgiler dersindeki konular ilgi çekici.	f	318	81	123	522
	%	60,9	15,5	23,6	100,0
8.Sosyal Bilgiler dersinde daha iyi öğreniyorum.	f	299	87	136	522
	%	57,3	16,7	26,1	100,0
12.Sosyal Bilgiler dersinde başarıım arttı.	f	283	63	176	522
	%	54,2	12,1	33,7	100,0
14.Sosyal Bilgiler dersinde kendime daha çok güveniyorum.	f	271	96	154	521
	%	51,9	18,4	29,5	99,8
9.Sosyal bilgiler ders kitapları çok ilgimi çekti.	f	259	122	140	521
	%	49,6	23,4	26,8	99,8

Tablo 2 de görüldüğü gibi Öğrencilerin %64,9 u sosyal bilgiler dersini beğendiğini ,%62,1 i sosyal bilgiler dersinin düşünceye dayalı olduğunu , %61,7 si sosyal bilgiler dersinde daha çok çalıştığını, %60,9u sosyal bilgiler dersindeki konuların ilgi çekici olduğunu ,%57,3 ü sosyal bilgiler dersinde daha iyi öğrendiğini,%54,2 si sosyal bilgiler dersinde kendini başarılı hissettiğini,%51,9 u sosyal bilgiler dersinde kendine daha çok güvendiğini ,%49,6 sı sosyal bilgiler ders kitaplarının ilgi çekici olduğunu belirtmiştir.

6.sınıf öğrencilerinin çoğunluğu sosyal bilgiler dersini beğenmekte ve sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu düşüncelere sahiptir. Sosyal bilgiler konuların ve ders kitaplarının ilgi çekici olduğunu ve öğrencilerin % 50 e yakın bir oranı sosyal bilgiler dersine çalıştığını, sosyal bilgiler dersinde kendine güvendiğini ve bu alanda kendini başarılı hissettiğini belirtmiştir. Bütün bu sonuçlar analiz edildiğinde öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik olarak olumlu düşüncelere sahip olduğu gözlenmiştir.

6.sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki öğrenme öğretme sürecine ilişkin genel görüşleri

6 sınıf öğrencileri Sosyal Bilgiler dersindeki öğrenme öğretme sürecine ilişkin genel görüşleri farklı biçimlerde belirtmişlerdir. Tablo 3 de Sosyal Bilgiler dersindeki öğrenme öğretme sürecine ilişkin genel görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 3: 6.sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki öğrenme öğretme sürecine ilişkin genel görüşleri

<i>6.sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki öğrenme öğretme sürecine ilişkin genel görüşleri</i>		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
22.Sosyal Bilgiler dersinde ünitelerin sonundaki testleri çözdük	f	394	65	63	522
	%	75,5	12,5	12,1	100,0
25.Sosyal Bilgiler dersinde birbirimize sorular sorduk	f	324	88	110	522

	%	62,1	16,9	21,1	100,0
23.Sosyal Bilgiler dersinde proje çalışmaları yaptık.	f	311	119	92	522
	%	59,6	22,8	17,6	100,0
15.Sosyal Bilgiler dersinde birçok araştırma yaptık	f	300	85	137	522
	%	57,5	16,3	26,2	100,0
17.Sosyal Bilgiler dersinde çalışmalarımızı arkadaşlarımıza sunduk	f	250	143	129	522
	%	47,9	27,4	24,7	100,0
16.Sosyal Bilgiler dersinde çok değişik etkinlikler yaptık.	f	244	110	168	522
	%	46,7	21,1	32,2	100,0
26.Sosyal Bilgiler dersinde öyküler okuduk	f	235	163	124	522
	%	45,0	31,2	23,8	100,0
20.Sosyal Bilgiler dersinde gözlem çalışmaları yaptık	f	221	161	140	522
	%	42,3	30,8	26,8	100,0
21.Sosyal Bilgiler dersinde grup olarak çalıştık.	f	195	187	140	522
	%	37,4	35,8	26,8	100,0
19.Sosyal Bilgiler dersinde farklı araçlar kullandık	f	181	185	155	521
	%	34,7	35,4	29,7	99,8
18.Sosyal Bilgiler dersinde dramalar yaptık.	f	171	217	134	522
	%	32,8	41,6	25,7	100,0
24.Sosyal Bilgiler dersinde geziler yaptık	f	104	356	62	522
	%	19,9	68,2	11,9	100,0

Tablo 3 te de görüldüğü gibi öğrencilerin %75,5 i sosyal bilgiler dersinde ünite sonlarında bulunan testleri çözdüğünü, %62,1 i sosyal bilgiler dersinde birbirlerine sorular sorduklarını, %59,6 sı proje çalışmaları yaptıklarını, %57,5 i çok sayıda araştırma yaptıklarını, %47,9 u yaptıkları çalışmalarını arkadaşlarına sunduğunu, %46,7 si çok farklı etkinlikler yaptıklarını, %45,0 i sosyal bilgiler dersinde öyküler okuduklarını, %42,3 ü gözlem çalışmaları yaptıklarını, %37,4 ü sosyal bilgiler dersinde grup olarak çalıştıklarını, %34,7 i sosyal bilgiler dersinde farklı araçlardan yararlandıklarını, %32,8 i sosyal bilgiler dersinde drama yaptıklarını, %19,9 u sosyal bilgiler dersinde geziler yaptıklarını belirtmişlerdir. 6. sınıf öğrencilerinin çoğunluğu öğretim – öğrenme sürecinde önemli olan ünite testlerinin çözümü, öğrencilerin karşılıklı sorular sorması, proje ve araştırma çalışmaları yapması ve bu çalışmaların sunulması aynı zamanda etkinliklerle desteklenmesi noktalarında olumlu yanıtlar vermişlerdir. 6.sınıf öğrencilerini büyük çoğunluğu sosyal bilgiler dersinde gezi ve drama etkinlikleri, grup çalışmaları yapmadıklarını ve farklı materyaller kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Maddeler arasında en düşük değeri alan gezi etkinliklerinin yapılmaması, bizzat kaynağını günlük hayattan alan bir ders olarak sosyal bilgiler açısından bir dezavantajdır. Sosyal bilgiler dersinin pratik uygulaması sosyal hayattadır. Bu nedenle sosyal bilgiler dersindeki konuların günlük yaşamla ilintilendirilmesini sağlayan önemli faktörlerden birisi de bu gezilerdir. Sosyal bilgiler dersindeki öğrenme- öğretim sürecine ilişkin olan görüşleri incelediğimizde genel olarak olumlu ancak öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak çalışmalarda bir yetersizlik durumu söz konusudur.

6. sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri

Tablo 4: 6. sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri

6. sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri		Evvet	Hayır	Kismen	Toplam
27.Sosyal Bilgiler ders kitaplarında sorunlar yaşadık	f	225	137	160	522
	%	43,1	26,2	30,7	100,0
30.Seviyeye Tespit Sınavına yeterince hazırlanamadık.	f	194	175	153	522
	%	37,2	33,5	29,3	100,0
28.Sosyal Bilgiler dersinde araştırma ödevlerinde sorunlar yaşadık.	f	175	208	139	522
	%	33,5	39,8	26,6	100,0
29.Sosyal Bilgiler dersinde verilen etkinlikleri zamanında bitiremedik	f	161	232	129	522
	%	30,8	44,4	24,7	100,0

Tablo 4 te de görüldüğü gibi öğrencilerin %43,1 i sosyal bilgiler ders kitaplarında sorunlar yaşadıklarını,%37,2 si seviye Tespit sınavına yeterince iyi hazırlanamadıklarını,%33,5 i araştırma ödevlerinde sorunlar yaşadıklarını ,% 30,8 i ise verilen etkinlikleri zamanında bitiremediklerini belirtmişlerdir. 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki sorunları incelendiğinde ilk olarak sosyal bilgiler ders kitapları gelmektedir. Öğrenciler sosyal bilgiler ders kitaplarında çoğunluk olarak sorun yaşadıklarını, bunun yanında verilen etkinlikleri zamanında bitiremediklerini ve araştırma ödevlerinde sorunlar yaşadıklarını belirtmişleridir. Bu sorunlar arasında oransal farklılıklar dikkate alındığında sosyal bilgiler dersinin önemli bir materyali niteliğinde olan ders kitaplarında, sorunların yaşanması üzerinde durulması gereken önemli bir sonuçtur. Konya ilinde araştırma yapılan 16 ilköğretim okulundaki 6. 7. ve 8. sınıf mevcutları dikkate alındığında bu maddenin olumsuz çıkmasının nedenleri arasına sınıf mevcutlarının fazlalılığı konulabilir.

6.Sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin görüşleri

Tablo 5: 6.Sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin görüşleri

6.Sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin görüşleri		Evvet	Hayır	Kismen	Toplam
37.Etkinliklerdeki malzemeler okul tarafından karşılsın.	f	445	14	63	522
	%	85,2	2,7	12,1	100,0
31.d. Sosyal Bilgiler derslikleri oluşturulsun ve dersliklerde bilgisayar bulunsun.	f	421	29	72	522
	%	80,7	5,6	13,8	100,0
36.Okul kütüphanesine daha çok kitap alsın.	f	411	39	72	522
	%	78,7	7,5	13,8	100,0

31.c. Sosyal bilgiler ders kitaplarına konu ile ilgili karikatür ve resimler konulsun.	f	406	28	88	522
	%	77,8	5,4	16,9	100,0
31.f. Sosyal bilgiler dersinde kullanılan görsel materyaller (video, Powerpoint vb.) artırılın.	f	363	38	121	522
	%	69,5	7,3	23,2	100,0
32.Sosyal Bilgiler dersinde gözlem etkinlikleri artırılın.	f	362	41	118	521
	%	69,3	7,9	22,6	99,8
31.e. Sosyal Bilgiler dersinde bilgisayar kullanımına ağırlık verilsin.	f	356	51	115	522
	%	68,2	9,8	22,0	100,0
31.b. Sosyal Bilgiler kitabı daha renkli olsun.	f	348	56	118	522
	%	66,7	10,7	22,6	100,0
31. a. Sosyal Bilgiler ders kitaplarına daha çok görsel eklensin	f	334	62	126	522
	%	64,0	11,9	24,1	100,0
35.Sosyal Bilgiler dersinde etkinlikler çoğaltılsın.	f	318	82	121	522
	%	60,9	15,7	23,2	100,0
34.Sosyal Bilgiler dersinde dramalar artırılın.	f	308	64	150	522
	%	59,0	12,3	28,7	100,0
31.Sosyal Bilgiler ders kitapları yeniden düzenlensin.	f	251	129	142	522
	%	48,1	24,7	27,2	100,0
33.Sosyal Bilgiler dersinde araştırma ödevleri çoğaltılsın	f	138	321	63	522
	%	26,4	61,5	12,1	100,0

Tablo 5 ten de anlaşıldığı gibi öğrencilerin %85,2 si etkinliklerdeki malzemelerin okul tarafından karşılanmasını, %80,7 si sosyal bilgiler dersliklerinin oluşturulmasını ve dersliklerde bilgisayar bulunması, %78,7 si okul kütüphanesine daha çok kitap alınmasını, %77,8 i sosyal bilgiler ders kitaplarına konu ilgili karikatür ve resimler konulmasını, %69,5 i sosyal bilgiler dersinde görsel (video, Powerpoint vb...) materyallerin kullanımların artırılmasını, %69,3 ü gözlem etkinliklerinin artırılması gerektiğini, %68,2 si bilgisayar kullanımına ağırlık verilmesini, %66,7 si sosyal bilgiler kitaplarının daha renkli olmasını, %64,0 ı sosyal bilgiler ders kitaplarına daha çok görsel şekiller (şema, grafik, kavram haritası vb.) eklenmesini, %60,9 u sosyal bilgiler dersindeki etkinliklerin çoğaltılmasını, %59,0 ı sosyal bilgiler dersinde dramaların artırılmasını, %26,4 ü sosyal bilgiler dersinde ki araştırma ödevlerinin artırılmasını önermişlerdir. 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin önerilere verilen cevapların oransal dağılımı oldukça yüksektir. Verilen cevaplara göre oranı en yüksek olan maddeler “Etkinliklerdeki malzemeler okul tarafından karşılanın” ve “Sosyal Bilgiler derslikleri oluşturulsun ve dersliklerde bilgisayar bulunsun.” maddesidir. Bu da bize öğrencilerin, sosyal bilgiler dersliklerine ve bu dersliklerde kullanılacak materyallere duyulan ihtiyacı göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin verdiği önerilere göre derste kullanılan materyallerin (video, powerpoint, kısa film vb.) kullanım oranının artırılmasını istemektedirler. Çağdaş yaklaşım göz önüne alındığında “Okul kütüphanesine daha çok kitap alınsın” maddesine öğrencilerin çoğunluğu “evet” demiştir. Bu da bize öğrencilerin bilgi kaynaklarına ulaşma noktasında duyduğu ihtiyacın oranını göstermektedir. Öğrenciler “Sosyal Bilgiler ders kitapları yeniden düzenlensin” maddesine ders kitaplarındaki diğer özelliklerle ilgili kısımlara oranla daha az “evet” cevabını vermişlerdir. Öğrenciler genel olarak sosyal bilgiler ders kitaplarının daha renkli olmasını, daha çok görsel, resim,

karikatür vb. eklenmesini istemektedirler. Buradan sosyal bilgiler ders kitaplarının, öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde düzenlenmesi gerektiği sonucunu çıkarabiliriz. 7. ve 8. sınıflarda da bu oranlar paralellik göstermektedir.

7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki genel duruma ilişkin öğrenci görüşleri

7 sınıf öğrencileri Sosyal Bilgiler Dersindeki genel havaya ilişkin görüşlerini farklı biçimlerde belirtmişlerdir. Tablo 2 de Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki genel havaya ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 6: 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki genel duruma ilişkin öğrenci görüşleri

7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki genel duruma ilişkin öğrenci görüşleri		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
1.Derslerde öğretmeniniz sizden sıranızda sessiz oturmanızı ve kendisini dinlemenizi istiyor mu?	f	208	58	54	320
	%	65,0	18,1	16,9	100,0
2.Sınıfta yapılan çalışmalardan sonra öğretmen ne yaptığınızı, neden öyle yaptığınızı ve neleri öğrendiğinizi soruyor mu?	f	198	50	72	320
	%	61,9	15,6	22,5	100,0
3.Her ünitenin veya konunun sonunda neleri öğrendiğinizi düşünerek kendinizi değerlendiriyor musunuz?	f	165	53	102	320
	%	51,6	16,6	31,9	100,0
4.Öğrendiklerinizi günlük hayattaki olaylarla ilişkilendirebiliyor musunuz?	f	158	54	108	320
	%	49,4	16,9	33,8	100,0
5.Derste grup çalışması, eşli çalışma ve tartışma gibi çeşitli çalışmalar yapıyor musunuz?	f	151	56	113	320
	%	47,2	17,5	35,3	100,0
6.Okuduklarınızı ve öğretmeninizin söylediklerini ezberlemek zorunda kalıyor musunuz?	f	88	109	123	320
	%	27,5	34,1	38,4	100,0

Tablo 6'de görüldüğü gibi öğrencilerin %65,0 ı öğretmenin öğrenciden sessizce oturmalarını ve kendisini dinlemelerini istediğini, % 61,9 u sınıfta yapılan çalışmalardan sonra öğretmenlerin öğrencilerin ne yaptığını neden öyle yaptığını ve neleri öğrendiğini sorduğunu, %51,6 sı her ünitenin veya konunun sonunda neleri öğrendiğini düşünerek kendini değerlendirdiğini, % 49,4 ü öğrendiklerini günlük hayattaki olaylarla ilişkilendirebildiklerini, %47rup çalışması eşli çalışma ve tartışma gibi çeşitli çalışmalar yaptığını, öğrencilerin % 27,5 i okuduklarını ve öğretmenin söylediklerini ezberlemek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu ankette 6. sınıfların aksine 'sınıfta yapılan çalışmalardan sonra öğretmen ne yaptığınızı neden böyle yaptığınızı ve neleri öğrendiğinizi soruyor mu?' maddesi oran olarak daha düşük ve ilk sırayı da 'Derslerde öğretmeniniz sizden sıranızda sessiz oturmanızı ve kendisini dinlemenizi istiyor mu?' maddesi almıştır. 7.

sınıflarda bu maddenin ağırlık kazanması; yenilenen sosyal bilgiler programının tam olarak ilköğretimin tüm kademelerinde uygulanamadığını göstermektedir

8. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki genel duruma ilişkin öğrenci görüşleri

8. sınıf öğrencileri Sosyal Bilgiler Dersindeki genel havaya ilişkin görüşlerini farklı biçimlerde belirtmişlerdir. Tablo 3'te Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki genel havaya ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 7: 8. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki genel duruma ilişkin öğrenci görüşleri

8. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki genel duruma ilişkin öğrenci görüşleri		Evet	Hayır	Kısım	Topla
1. Derslerde öğretmeniniz sizden sıranızda sessiz oturmanızı ve kendisini dinlemenizi istiyor mu?	f	208	58	54	320
	%	65,0	18,1	16,9	100,0
2. Sınıfta yapılan çalışmalardan sonra öğretmen ne yaptığınızı, neden öyle yaptığınızı ve neleri öğrendiğinizi soruyor mu?	f	198	50	72	320
	%	61,9	15,6	22,5	100,0
3. Her ünitenin veya konunun sonunda neleri öğrendiğinizi düşünerek kendinizi değerlendiriyor musunuz?	f	165	53	102	320
	%	51,6	16,6	31,9	100,0
4. Öğrendiklerinizi günlük hayattaki olaylarla ilişkilendirebiliyor musunuz?	f	158	54	108	320
	%	49,4	16,9	33,8	100,0
5. Derste grup çalışması, eşli çalışma ve tartışma gibi çeşitli çalışmalar yapıyor musunuz?	f	151	56	113	320
	%	47,2	17,5	35,3	100,0
6. Okuduklarınızı ve öğretmeninizin söylediklerini ezberlemek zorunda kalıyor musunuz?	f	88	109	123	320
	%	27,5	34,1	38,4	100,0

Tablo 7 de görüldüğü gibi öğrencilerin % 65,0 ı öğretmenlerin kendilerinden sessizce oturmalarını ve kendisini dinlemelerini istediğini, sınıfta yapılan çalışmalardan sonra öğretmenin kendilerine ne yaptıklarını neden öyle yaptıklarını ve neleri öğrendiklerini sorduğunu, % 61, 9 ı sınıfta yapılan çalışmalardan sonra öğretmenin kendilerine ne yaptıklarını neden öyle yaptıklarını ve neleri öğrendiklerini sorduğunu, % 51,6 sı her ünitenin ve konunun sonunda kendilerini değerlendirildiğini, % 49, 4 ü sosyal bilgiler dersinde öğrendiklerini günlük hayatla ilişkilendirdiğini, % 47, 2 i derste grup çalışması eşli çalışma ve tartışma gibi çeşitli çalışmalar yaptıklarını, % 27, 5 i derste okuduklarını ve öğrendiklerini ezberlemek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. “Derslerde öğretmeniniz sizden sıranızda sessiz oturmanızı ve kendisini dinlemenizi istiyor mu?” maddesi oran olarak 7. sınıflarla eşit çıkmıştır. 6. sınıflarda ise ‘sınıfta yapılan çalışmalardan sonra öğretmen ne yaptığınızı neden böyle yaptığınızı ve neleri öğrendiğinizi soruyor mu?’ maddesi

yüksek çıkmıştır. Buradan, sorunun 7 ve 8. sınıf konularının tarih ağırlıklı olmasından kaynaklanabileceğini ve öğrencinin aktifliğini sağlayacak mesleki donanımın yetersiz olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

3.2. İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri

Bu bölümde belirlenen temalara göre tablolaştırılan özellikler Tablo 8 ile Tablo 20 arasındadır.

Sosyal Bilgiler Ders Programı Değerlendirme Anketi (ANKET 1)

Tablo 8: Öğretmenlerin görüşlerine göre sosyal bilgiler öğretim programının anlaşılabilirliği (programın değişik bölümleri açıkça anlaşılıyor mu?)

SOSYAL BİLGİLER DERS PROGRAMI DEĞERLENDİRME ANKETİ (1)		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
1. Öğretim programının yanda tarafta sıralanmış bölümleri açıkça anlaşılıyor mu?					
1a. Giriş	f	29	3	-	32
	%	90,6	9,4	-	100,0
1b. Kazanımlar	f	25	7	-	32
	%	78,1	21,9	-	100,0
1f. Açıklamalar	f	25	7	-	32
	%	78,1	21,9	-	100,0
1c. Temalar/Öğrenme Alanları	f	24	8	-	32
	%	75,0	25,0	-	100,0
1d. Etkinlik Örnekleri	f	22	10	-	32
	%	68,8	31,3	-	100,0
1e. Ölçme ve değerlendirme	f	17	15	-	32
	%	53,1	46,9	-	100,0

Tablo 8' den de anlaşılacağı gibi öğretmenler "Öğretim programının yanda tarafta sıralanmış bölümleri açıkça anlaşılıyor mu?" sorusunda 'Giriş' bölümüne % 90,6, 'Kazanımlar' bölümüne %78,1, 'Açıklamalar' bölümüne %78,1, 'Temalar/Öğrenme Alanları' bölümüne % 75,0, 'Etkinlik Örnekleri' bölümüne % 68,8, 'Ölçme ve değerlendirme' bölümüne 53,1 oranında evet cevabını vermişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler ders programında en az anladıkları veya yeterince açık olmadığı görüşünde oldukları kısmi Ölçme ve Değerlendirmedir. Eğitimin en önemli bölümlerinden birisi olan ve yeni programda da eski programdan çok farklı yönleri bulunan ölçme değerlendirme çok önemlidir. Alternatif ölçme yöntemleriyle eğitimin değerlendirme kısmında köklü değişiklikler yapan yeni programda halen anlaşılmayan bölümler olması, aradan geçen süre de dikkate alındığında öğretmenlere yeni programın tanıtılmasında yeni yöntemlerin kullanılması ve bu konuda gerekli adımların atılması gerektiği sonucunu çıkarabiliriz.

Tablo9: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının İlgili Diğer Bazı Özellikler (1) İle İlgili Görüşleri

SOSYAL BİLGİLER DERS PROGRAMI DEĞERLENDİRME ANKETİ (1)					
Diğer bazı özellikler (1)		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
7.2 Öğrenci merkezli eğitim- öğretim uygulamalarıyla ilgili olarak öğretim programı yeterli açıklamalar sağlamaktadır	f	15	5	12	32
	%	46,9	15,6	37,5	100,0
7.4 Öğretmenin rolü hakkında öğretim programı yeterli açıklamalar sağlamaktadır.	f	14	4	14	32
	%	43,8	12,5	43,8	100,0
7.1 Yapılandırıcı eğitim- öğretim yaklaşımını anlamada öğretim programı yeterli açıklamalar sağlamaktadır	f	12	4	16	32
	%	37,5	12,5	50,0	100,0
7.3 Ölçme ve Değerlendirme konusundaki yeni yaklaşımlarla ilgili olarak öğretim programı yeterli açıklamalar sağlamaktadır	f	5	22	5	32
	%	15,6	68,8	15,6	100,0

Tablo 9'dan anlaşıldığı gibi öğretmenler “Eğitim –Öğretim uygulamalarıyla ilgili olarak öğretim programı yeterli açıklamaları sağlamaktadır” görüşüne % 46,9 , “Öğretmenin rolü hakkında öğretim programı yeterli açıklamalar sağlamaktadır” görüşüne 43,8 , “Yapılandırıcı eğitim- öğretim yaklaşımını anlamada öğretim programı yeterli açıklamalar sağlamaktadır” görüşüne % 37,5, “Ölçme ve Değerlendirme konusundaki yeni yaklaşımlarla ilgili olarak öğretim programı yeterli açıklamalar sağlamaktadır” görüşüne % 15,6 oranında katılmaktadırlar. Burada ölçme ve değerlendirme kısmında yine benzer sonuçlar çıkmış olup, öğretmenlere programın tanıtılmasında alternatif yöntemler bulmanın yanında detaylı açıklamalar ve örneklemeler sağlayacak şekilde bir düzenleme yapılması gerekliliği de ortaya çıkmaktadır.

Tablo 10: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının İlgili Diğer Bazı Özellikleri(2) İle İlgili Görüşleri

SOSYAL BİLGİLER DERS PROGRAMI DEĞERLENDİRME ANKETİ (1)					
Diğer bazı özellikler(2)		Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
5. Öğretim programında, diğer derslerin programları ile ilişki kurulmuştur.	f	24	8	-	32
	%	75,0	25,0	-	100,0
4. Öğretim programını temel aldığımında yapacağım tüm öğretim faaliyetlerimi yeter li bir biçimde planlayabiliyorum	f	23	9	-	32
	%	71,9	28,1	-	100,0
2. Öğretim programının farklı bölümleri birbiriyle genel	f	15	17	-	32

olarak tutarlıdır.	%	46,9	53,1	-	100,0
3. Erkeklerin ilgi alanları, etkinliklerde ve açıklama metinlerinde kızların ilgi alanlarından daha fazla yer almıştır.	f	6	26	-	32
	%	18,8	81,3	-	100,0
6.Kızların ilgi alanları, etkinliklerde ve açıklama metinlerinde erkeklerin ilgi alanlarından daha fazla yer almıştır.	f	1	30	1	32
	%	3,1	93,8	3,1	100,0

Tablo 10'dan anlaşılacağı gibi öğretmenler “Öğretim programında, diğer derslerin programları ile ilişki kurulmuştur” maddesini % 75,0 , “Öğretim programını temel aldığım yapacağım tüm öğretim faaliyetlerimi yeterli bir biçimde planlayabiliyorum.” maddesini % 71,9, “Öğretim programının farklı bölümleri birbiriyle genel olarak tutarlıdır.” maddesini % 46,9, “Erkeklerin ilgi alanları, etkinliklerde ve açıklama metinlerinde kızların ilgi alanlarından daha fazla yer almıştır.” maddesini % 18,8, “Kızların ilgi alanları, etkinliklerde ve açıklama metinlerinde erkeklerin ilgi alanlarından daha fazla yer almıştır.” maddesini %3,1 oranında benimsemişlerdir. ‘Öğretim programında, diğer derslerin programları ile ilişki kurulmuştur.’ maddesine öğretmenlerin çoğunluğu olumlu yanıt vermiştir. Korelasyon el içerik tasarımına dayanan yeni sosyal bilgiler programının bu konuda başarılı olduğu sonucunu ulaşabiliriz.

Tablo11: Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yararlanabilecek Örneklerin Verilip Verilmediği

SOSYAL BİLGİLER DERS PROGRAMI DEĞERLENDİRME ANKETİ (1)					
		Evvet	Hayır	Kismen	Toplam
8.1 Öğrenci merkezli eğitim- öğretim uygulamalarıyla ilgili olarak öğretim programında yeterli örnekler bulunmaktadır.	f	14	6	12	32
	%	43,8	18,8	37,5	100,0
8.3 Öğretmenin rolü hakkında öğretim programında yeterli örnekler bulunmaktadır.	f	8	5	19	32
	%	25,0	15,6	59,4	100,0
8.2 Ölçme ve Değerlendirme konusunda yeni yaklaşımlarla ilgili olarak öğretim programında yeterli örnekler bulunmaktadır.	f	2	22	8	32
	%	6,3	68,8	25,0	100,0

Tablo 11 den anlaşıldığı gibi öğretmenler “ Öğrenci merkezli eğitim- öğretim uygulamalarıyla ilgili olarak öğretim programında yeterli örnekler bulunmaktadır” maddesine % 43, 8, “Öğretmenin rolü hakkında öğretim programında yeterli örnekler bulunmaktadır” maddesine % 25,0 , “Ölçme ve Değerlendirme konusunda yeni yaklaşımlarla ilgili olarak öğretim programında yeterli örnekler bulunmaktadır.” maddesine % 6,3 oranında katılmaktadırlar.

ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ GENEL ÜNİTE DEĞERLENDİRMESİ (ANKET 2)

Tablo 12: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki ünitelere ilişkin Diğer Bazı Özellikler (3) İlgili Görüşleri

ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ ÜNİTE DEĞERLENDİRMESİ (ANKET 2) Diğer Bazı Özellikler (3)	frekans	Kesinlikle katılıyor	Katılıyor	Biraz katılıyor	Biraz katılmıyor	Katılmıyor	Kesinlikle katılmıyor	Toplam
12. Öğrencinin, mevcut bilgi ve deneyimini dikkate alıyor	f	3	18	5	5	1	-	32
	%	9,4	56,3	15,6	15,6	3,1	-	100,0
6. Öğrencilerin psikomotor gelişim düzeylerine uygun	f	2	16	13	1	-	-	32
	%	6,3	50,0	40,6	3,1	-	-	100,0
14.Etkinlik örneklerinde kız ve erkek öğrencilerin ilgi alanları dengelenmiş	f	5	15	7	4	-	1	32
	%	15,6	46,9	21,9	12,5	-	3,1	100,0
13.Öğrencilerin bilişsel gelişim düzeylerine uygun	f	3	14	13	2	-	-	32
	%	9,4	43,8	40,6	6,3	-	-	100,0
7. Bireysel yetenekleri geliştirici eğitsel fırsatlar sağlıyor	f	2	8	16	1	4	1	32
	%	6,3	25,0	50,0	3,1	12,8	3,1	100,0
5. Özel öğrenime ihtiyacı olan öğrencilerin öğretimi dikkate alınmış	f	-	1	1	4	12	14	32
	%	-	3,1	3,1	12,5	37,5	43,8	100,0

Tablo 12’de görüldüğü gibi öğretmenleri “Öğrencinin, mevcut bilgi ve deneyimini dikkate alıyor” maddesini % 56,3, “Öğrencilerin psikomotor gelişim düzeylerine uygun” maddesini % 50,0, “Etkinlik örneklerinde kız ve erkek öğrencilerin ilgi alanları dengelenmiş” maddesini % 46,9, “Öğrencilerin bilişsel gelişim düzeylerine uygun” maddesini % 43,8, “Bireysel yetenekleri geliştirici eğitsel fırsatlar sağlıyor” maddesini % 25,0, “Özel öğrenime ihtiyacı olan öğrencilerin öğretimi dikkate alınmış” maddesini % 3,1 oranında benimsedikleri görülmektedir.

Tablo 13: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı İçinde Yer Alan Öğrenme, Öğretme Sürecine Yeterli Sürenin Ayrılıp Ayrılmadığı İle İlgili Görüşleri

ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ ÜNİTE DEĞERLENDİRMESİ (ANKET 2)	Frekans	Kesinlikle katılıyor	Katılıyor	Biraz katılıyor	Biraz katılmıyor	Katılmıyor	Kesinlikle katılmıyor	Toplam
16. İçerikleri bağlantılı olan tema/öğrenme alanları arası geçişte öğrenme eksikliklerini giderici zaman ayrılmış	f	-	2	-	4	13	13	32
	%	-	6,3	-	12,8	40,6	40,6	100,0
15.Öğretime ayrılan zaman yeterlidir.	f	-	1	2	7	8	14	32
	%	-	3,1	6,3	21,9	25,0	43,8	100,0

Tablo 13'den anlaşılacağı gibi öğretmenlerin “ İçerikleri bağlantılı olan tema/öğrenme alanları arası geçişte öğrenme eksikliklerini giderici zaman ayrılmış” maddesine % 6, 3 oranında, “Öğretime ayrılan zaman yeterlidir” maddesine ise % 3,1 oranında katıldıkları açıkça görülmektedir.

Tablo 14: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki Ünitelere İlişkin Genel Görüşleri

ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ ÜNİTE DEĞERLENDİRMESİ (ANKET 2)	Frekans	Kesimlikle katılıyor	Katılıyorum	Biraz katılıyorum	Biraz katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesimlikle katılmıyorum	Toplam
3. Bir ünitedeki kazanımlar bir önceki ünitedeki kazanımlarla sarmal	f 2	20	6	3	1	-	32	
	% 6,3	62,5	18,8	9,4	3,1	-	100,0	
2. Kazanımlar ünitenin genel amacına uygun	f 6	21	3	3	1	-	32	
	% 18,8	59,5	9,4	9,4	3,1	-	100,0	
1. Yapılandırıcı öğrenme teorisini esas almış	f 4	19	8	-	1	-	32	
	% 12,5	59,4	25,0	-	3,1	-	100,0	
4. Diğer ders üniteleriyle paralelliği ve bütünlüğü sağlanmış	f 3	19	9	1	-	-	32	
	% 9,4	59,4	28,1	3,1	-	-	100,0	
17. Ünitelere disiplinlerle ilişkilendirilmiş	f 1	19	11	1	-	-	32	
	% 3,1	59,4	34,4	3,1	-	-	100,0	
9. Etkinlik örnekleri, kazanımlara uygun	f 1	18	3	-	1	32		
	% 3,1	56,3	28,1	9,4	-	3,1	100,0	
10. Çevresel koşullara kolaylıkla uyarlanabiliyor	f 5	14	7	5	1	-	32	
	% 15,6	43,8	21,9	15,6	3,1	-	100,0	
11. Çevresel imkânlar etkinlikleri destekliyor	f 5	13	4	4	6	-	32	
	% 15,6	40,6	12,8	12,8	18,8	-	100,0	
8. İçeriği çok fazla	f 4	6	9	4	8	1	32	
	% 12,8	18,8	28,1	12,8	25,0	3,1	100,0	

Tablo 14'te görüldüğü gibi öğretmenler “Bir ünitedeki kazanımlar bir önceki ünitedeki kazanımlarla sarmal” maddesine % 62, 5, “Kazanımlar ünitenin genel amacına uygun” maddesine % 59,5, “Yapılandırıcı öğrenme teorisini esas almış” maddesine % 59,4, “Diğer ders üniteleriyle paralelliği ve bütünlüğü sağlanmış” maddesine %59,4, “Ara disiplinlerle ilişkilendirilmiş” maddesine % 59,4, “Ara disiplinlerle ilişkilendirilmiş” maddesine % 56, 3, “Çevresel koşullara kolaylıkla uyarlanabiliyor” maddesine % 43, 8, “Çevresel imkânlar etkinlikleri destekliyor” maddesine % 40,6, “İçeriği çok fazla” maddesine % 18, 8 oranında “katılıyorum” yanıtını vermişlerdir.

ÖĞRETİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ (ANKET 3)

Bu bölümde sadece EARGED raporunda sorun olarak belirtilmiş olan öğretmenlerin materyal hazırlama konusundaki maddenin frekanslarına yer

verilmiştir.

Tablo 15: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Bulunan Öğretimin Değerlendirilmesi

9. Öğretim yaparken kendi hazırladığım materyaller yeterli oluyor.	f	-	1	12	4	5	10	32
	%	-	3,1	37,5	12,5	15,6	31,3	100,0

Tablo 15’te görüldüğü gibi öğretmenler, “Öğretim yaparken kendi hazırladığım materyaller yeterli oluyor” maddesine % 3,1 oranında katılmaktadırlar. Anketin sonucundan da açıkça görüldüğü gibi öğretmenler kendi hazırladıkları materyalleri yeterli bulmamaktadır. Buradan okullarda dersin öğrenci merkezli olarak işlenebileceği yeterli materyal olmadığı sonucunu çıkartabiliriz. Yenilenen programın içeriği de dikkate alındığında materyalsiz ve öğrencinin materyalle aktif hale gelmediği bir dersin verim ve kalitesinin de düşeceği aşikârdır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME(ANKET4)

Tablo 16: Öğretmenlerin 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde çeşitli ölçme ve değerlendirme araç veya yöntemlerini kullanma sıklıkları

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME(ANKET4)					
1. Aşağıdaki ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullanıyorum:	Frekans	Çoğu zaman	Ara sıra	Hiçbir zaman	Toplam
g. Yazılı sınavlar	f	17	11	4	32
	%	53,1	34,4	12,5	100,0
b. Proje değerlendirme	f	16	13	3	32
	%	50,0	40,6	9,4	100,0
i. Performans ödevi	f	16	12	4	32
	%	50,0	37,5	12,5	100,0
c. Sözlü sunum	f	12	16	4	32
	%	37,5	50,0	12,5	100,0
d. Görsel çalışmalar (posterler, grafikler)	f	12	12	8	32
	%	37,5	37,5	25,0	100,0
j. Portfolyo (ürün seçki dosyası)	f	11	14	7	32
	%	34,4	43,8	21,9	100,0
h. Yapılandırılmış grid	f	10	9	13	32
	%	31,3	28,1	40,6	100,0
f. Sözlü sınavlar	f	10	14	8	32
	%	31,3	43,8	25,0	100,0
l. Öğrenci öz değerlendirmesi	f	8	18	6	32
	%	25,0	56,3	18,8	100,0
m. Kavram haritaları	f	8	16	8	32
	%	25,0	50,0	25,0	100,0
o. Gözlem formu	f	8	17	7	32
	%	25,0	53,1	21,9	100,0
p. Kontrol listesi	f	8	18	6	32

	%	25,0	56,3	18,8	100,0
e. Drama	f	6	12	14	32
	%	18,8	37,5	43,8	100,0
a. Laboratuvar, atölye ve diğer çalışmalar için yapılandırılmış gözlem formu	f	4	20	8	32
	%	12,5	62,5	25,0	100,0
k. Grup ve akran değerlendirmesi	f	3	20	9	32
	%	9,4	62,5	28,1	100,0
n. Tutum ölçeği	f	3	15	14	32
	%	9,4	46,9	43,8	100,0

Tablo16'dan anlaşılacağı üzere öğretmenler “Yazılı sınavları” % 53,1, “Proje değerlendirmeyi” % 50,0, “Performans ödevini” % 50,0, “Sözlü sunumu” % 37,5, “Görsel çalışmaları (posterler, grafikler)” % 37,5, “Portfolyo’yu (ürün seçki dosyası)” % 34,4, “Yapılandırılmış gridi” % 31,3, “Sözlü sınavları” % 31,3, “Öğrenci öz değerlendirmesini” % 25,0, “Kavram haritalarını” % 25,0, “Gözlem formunu” % 25,0, “Kontrol listesini ” % 25,0, “Dramayı” % 18,8, “Laboratuvar, atölye ve diğer çalışmalar için yapılandırılmış gözlem formunu” % 12,5, “Grup ve akran değerlendirmesini” % 9,4, “Tutum ölçeğini” % 9,4 oranında “çoğunlukla” kullanmaktadırlar.

Tablo 17: Öğretmenlerin grup çalışmalarında grup üyelerine nasıl puan veya not verdikleri

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME(ANKET4)					
2. Grup çalışmalarında not verirken;	Frekans	Çoğu zaman	Ara sıra	Hiçbir zaman	Toplam
b. her grup üyesine ayrı ayrı not veriyorum.	f	14	8	10	32
	%	43,8	25,0	31,3	100,0
a. tüm grup üyelerine aynı notu veriyorum	f	10	6	16	32
	%	31,3	18,8	50,0	100,0

Tablo 17'den de anlaşıldığı gibi öğretmenler her grup üyesine % 43,8 oranında ayrı ayrı not vermektedir. Öğretmenlerden, tüm grup üyelerine aynı notu verenlerin oranı ise % 31,3 tür. Tüm grup üyelerine aynı notu hiçbir zaman vermeyenlerin oranı ise % 50,0 dir.

Tablo 18: 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretmenlerin Puan Veya Not Verirken Süreç Ve Ürün Veya Sonuçları Dikkate Alıp Almadıkları

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME(ANKET4)					
DİĞER BAZI ÖZELLİKLER (4)	Frekans	Çoğu zaman	Ara sıra	Hiçbir zaman	Toplam
3. Hem süreç, hem de ürünler /sonuçlar için	f	22	8	2	32

	%	68,8	25,	6,3	100,0
--	---	-------------	-----	-----	-------

Tablo 18 den de anlaşılacağı gibi öğretmenlerden ölçme değerlendirme aşamasında hem ürüne hem de sürece %68,8 oranında çoğu zaman not vermektedir.

Tablo 19: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Değerlendirme Sonuçlarını Hangi Amaçlarla Kullandıkları

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME(ANKET4)					
4. Değerlendirme sonuçlarımı aşağıda belirtilen şekilde kullanmaktayım:	Frekans	Çoğu zaman	Ara sıra	Hiçbir zaman	Toplam
	%	53,1	37,5	9,4	100,0
a. Öğretim yöntemimi değiştirmek için	f	13	16	3	32
	%	40,6	50,0	9,4	100,0
b. Yeni materyaller geliştirmek için	f	9	18	5	32
	%	28,1	56,3	15,6	100,0
d. Yavaş öğrenenlerle başka çalışmalar yapabilmek için	f	2	10	20	32
	%	6,3	31,3	62,5	100,0
e. Daha hızlı öğrenen öğrencilerle ek çalışmalar yapabilmek için	f	1	11	20	32
	%	3,1	34,4	62,5	100,0

Tablo19'dan anlaşılacağı gibi öğretmenler ölçme sonuçlarını % 53,1 oranında “ Bazı konuları yeniden öğretmek için”, % 40,6 oranında “Öğretim yöntemimi değiştirmek için” , % 28,1 oranında “Yeni materyaller geliştirmek için” , % 6,3 oranında “Yavaş öğrenenlerle başka çalışmalar yapabilmek için” , % 3,1 oranında “Daha hızlı öğrenen öğrencilerle ek çalışmalar yapabilmek için” kullanmaktadır.

Tablo20: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersi İçin Ölçme Yöntemleri Ve Değerlendirme Sistemi Hakkındaki Görüşleri

DİĞER BAZI ÖZELLİKLER	Frekans	EVET	HAYIR	TOPLAM
6. Ölçme yöntemleri çok zaman almakta	f	23	9	32
	%	71,9	46,9	100,0
8. Değerlendirme çok zaman almakta	f	22	10	32
	%	68,8	31,3	100,0
7. Değerlendirme sistemi çok karmaşık	f	15	17	32
	%	46,9	53,1	100,0
5. Ölçme yöntemleri çok karmaşık	f	10	22	32
	%	31,3	68,8	100,0

Tablo 20'den anlaşıldığı gibi öğretmenler % 71,9 oranında ölçme yöntemlerinin çok zaman aldığını, % 68,8 oranında değerlendirme aşamasının çok zaman aldığını, % 46,9 oranında değerlendirme sisteminin çok karmaşık olduğunu, % 31,3 oranında ölçme yöntemlerinin çok karmaşık olduğunu düşünmektedirler.

ÖĞRETMENLERİN AÇIK UÇLU SORULARA VERDİKLERİ YANITLAR

Yenilenen sosyal bilgiler ders programı, üniteler, öğretim ve ölçme ve değerlendirmeye ilişkin öğretmenlerin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlardan örnekler:

Öğretim programında bulunan görsel unsurların, diyagramların, sembollerin, kısaltmaların anlaşılabilirliği ve yeterliliği konusundaki görüşlerinizi belirtiniz?

“Öğretim programındaki görseller, diyagramlar, semboller yeterli değildir” (A)

“ Öğretim programındaki görseller, semboller vs. yeterli değildir ve yeterli açıklamaları sağlamamaktadır. Geliştirilmelidir.(F)

“ Öğretim programındaki görseller yeterince etkili değildir.” (C)

Cevaplara bakıldığında anlaşılacağı üzere olumsuz ifadelere sıkça yer verilmiştir. Buradan kısa bir değerlendirme yapılacak olursa yenilenen programın, gerek anket sonuçları gerekse açık uçlu soruların yanıtları dikkate alındığında çok eksiğinin olduğu ve eski sosyal programının yenilenen programla çelişen kısımlarının halen devam ettiği sonucunu çıkarabiliriz

Uyguladığınız öğretim etkinliklerini geliştirmek için öğrenme ihtiyacı duyduğunuz konular nelerdir?

“ Öğretim teknikleri, öğrencilerin katılımını sağlayacak etkinlikler, Farklı araç gereçlerle öğretim yöntemleri” (D)

“ Yeni programa ilişkin ders işleme yolları, yeni programda öğrencinin değerlendirilmesine ilişkin bilgi, öğrencileri derse katmaya yönelik etkinlikler”(E)

“ Derste konuyla ilgili örnekleri günlük hayatla ilişkilendirirken sıkıntılar yaşıyorum” (F)

Burada belirtilen sorunlar genellikle öğretmenlerin yenilenen program hakkında yeterli bilgi ve birikime sahip olmamasından kaynaklanan problemlerdir. Bu da yeni programla ilgili hizmet içi eğitime verilmesi gereken önemi bir kez daha ortaya koymaktadır. Yeni programı eskisinden ayıran en önemli farklardan birinin de öğretimin nasıl ve hangi yöntemlerle ve örneklerle işleneceği bilinmeyen bir dersten alınacak verim de düşük olacaktır. Bunu önlemek ve yapılandırmacı bir yaklaşımla dersin işlenmesini sağlamak için sorunlara bütüncül bakarak gerekli çözümler üretilmelidir. Sadece öğretim yöntem ve teknik açısından değil yeni programın

aksayan yönleri bütüncül bakış açısıyla gözden geçirilmelidir.

Yenilenen sosyal bilgiler programındaki ünitelerle ilgili görüşler:

“ Yeni yaklaşımla hazırlanan üniteler bu yaklaşıma göre hazırlandığında zaman yetmemektedir.”(A)

“ Ders kitapları ve üniteler daha ilgi çekici şekilde hazırlanabilir”(B)

“ Ders kitabı ve üniteler yeni yaklaşıma uygun olarak hazırlanmış.”(E) Şeklinde dir.

Burada 32 öğretmen görüşünden belli başlı dokuz görüşe yer verilmiştir. Diğer görüşler burada verilen görüşlerle paralellik göstermektedir.

4.SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmada uygulanan anket sonuçları, T.C Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi araştırma ve geliştirme dairesi başkanlığı Temel eğitim destek programı çerçevesinde oluşturulan öğretim programlarının ilköğretim 6. sınıflar Sosyal Bilgiler Değerlendirme Raporu'nun sonuçları ile kıyaslanmış ve tespit edilen sorunların günümüzde ne kadarının çözüme kavuştuğu ne kadarının halen devam etmekte olduğuna bu bölümde yer verilmiştir.

4.1. Öğrenci Anketleri Değerlendirmeleri

6.sınıf öğrencilerinin çoğunluğu ders esnasında sınıfta yapılan öğretim ile ilgili çalışmalarının çeşitlilik gösterdiğini, aynı zamanda günlük hayatla ilişkilendirdiklerini ve öğretmenlerin yapılan çalışmalardan sonra öğrencilere bilgileri yapılandırmalarını sağlayan sorular sorduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak bunun yanında geleneksel sistemi yansıtan. “Derslerde öğretmenin sizden sıranızda sessiz oturmanızı ve kendisini dinlemenizi istiyor mu?” sorusuna 7. ve 8. sınıflar da dâhil olmak üzere yüksek oranda “evet” cevabını vererek bu noktada hala geleneksel anlayışın sürdürüldüğü görülmektedir. Okuduklarınızı ve öğretmeninizin söylediklerini ezberlemek zorunda kalıyor musunuz? “ sorusunda ise 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ortak görüşüne göre kararsız kaldığı görülmektedir. Bütün bu sonuçlar göz önüne alındığında sosyal bilgiler dersindeki genel havaya ilişkin öğrenci görüşleri iyidir. Ancak zaman zaman geleneksel anlayışın bazı özelliklerinin halen devam ettiği göze çarpmaktadır. Bu konudaki tespit edilen sorunlar devam etmekle birlikte oransal olarak bir iyileşme söz konusudur.

6.sınıf öğrencilerinin çoğunluğu sosyal bilgiler dersini beğenmekte ve sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu düşüncelere sahiptir. Sosyal bilgiler konuların ve ders kitaplarının ilgi çekici olduğunu ve öğrencilerin % 50 e yakın bir oranı sosyal bilgiler dersine çalıştığını, sosyal bilgiler dersinde kendine güvendiğini ve bu alanda kendini başarılı hissettiğini belirtmiştir. Bütün bu sonuçlar analiz

edildiğinde öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik olarak olumlu düşüncelere sahip olduğu gözlenmiştir.

6. sınıf öğrencilerinin çoğunluğu öğretme – öğrenme sürecinde önemli olan ünite testlerinin çözümü, öğrencilerin karşılıklı sorular sorması, proje ve araştırma çalışmaları yapması ve bu çalışmaların sunulması aynı zamanda etkinliklerle desteklenmesi noktalarında olumlu yanıtlar vermişlerdir. 6.sınıf öğrencilerini büyük çoğunluğu sosyal bilgiler dersinde gezi ve drama etkinlikleri, grup çalışmaları yapmadıklarını ve farklı materyaller kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Maddeler arasında en düşük değeri alan gezi etkinliklerinin yapılmaması, bizzat kaynağı günlük hayattan alan bir ders olarak sosyal bilgiler açısından bir dezavantajdır. Sosyal bilgiler dersinin pratik uygulaması sosyal hayattadır. Bu nedenle sosyal bilgiler dersindeki konuların günlük yaşamla ilintilendirilmesini sağlayan önemli faktörlerden birisi de bu gezilerdir. Sosyal bilgiler dersindeki öğrenme- öğretme sürecine ilişkin olan görüşleri incelediğimizde genel olarak olumlu ancak öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak çalışmalarda bir yetersizlik durumu söz konusudur.

6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki sorunları incelendiğinde ilk olarak sosyal bilgiler ders kitapları gelmektedir. Öğrenciler sosyal bilgiler ders kitaplarında çoğunluk olarak sorun yaşadıklarını, bunun yanında verilen etkinlikleri zamanında bitiremediklerini ve araştırma ödevlerinde sorunlar yaşadıklarını belirtmişleridir. 6. sınıflar seviye tespit sınavına hazırlanma konusunda kararsız kalmışlardır. Bu sorunlar arasında oransal farklılıklar dikkate alındığında sosyal bilgiler dersinin önemli bir materyali niteliğinde olan ders kitaplarında, sorunların yaşanması üzerinde durulması gereken önemli bir sonuçtur. Konya ilinde araştırma yapılan 16 ilköğretim okulundaki sınıf mevcutları dikkate alındığında bu maddenin olumsuz çıkmasının nedenleri arasında sınıf mevcutlarının fazlalılığı konulabilir.

6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde yaşadıkları sorunların çözümüne ilişkin önerilere verilen cevapların oransal dağılımı oldukça yüksektir. Verilen cevaplara göre oran en yüksek olan maddeler “Etkinliklerdeki malzemeler okul tarafından karşılsın” ve “Sosyal Bilgiler derslikleri oluşturulsun ve dersliklerde bilgisayar bulunsun.” maddesidir. Bu da bize öğrencilerin, sosyal bilgiler dersliklerine ve bu dersliklerde kullanılacak materyallere duyulan ihtiyacı göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin verdiği önerilere göre derste kullanılan materyallerin (video, powerpoint, kısa film vb.) kullanım oranının artırılmasını istemektedirler. Çağdaş yaklaşım göz önüne alındığında “Okul kütüphanesine daha çok kitap alınsın” maddesine öğrencilerin çoğunluğu “evet” demiştir. Bu da bize öğrencilerin bilgi kaynaklarına ulaşma noktasında duyduğu ihtiyacın oranını göstermektedir. Öğrenciler “Sosyal Bilgiler ders kitapları yeniden düzenlensin” maddesine ders kitaplarındaki diğer özelliklerle ilgili kısımlara oranla daha az “evet” cevabını vermişlerdir. Öğrenciler genel olarak sosyal bilgiler ders kitaplarının daha renkli olmasını, daha çok görsel, resim, karikatür vb. eklenmesini istemektedirler. Buradan sosyal bilgiler ders kitaplarının, öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde düzenlenmesi gerektiği sonucunu çıkarabiliriz.

Bunun yanında sosyal bilgiler dersinde araştırma önerilerinin ve etkinliklerin çoğaltılması konusunda olumsuz görüş bildirmişleridir. Öğrencilerin verdiği çözüm önerileri arasında aktifliği artıracak maddelere büyük oranda “hayır” demeleri, öğrencilerin değişimi istemekle birlikte, kendilerine düşen sorumlulukları yerine getirme noktasında sorunlarının olduğunu gösterir. Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğrencilerin üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri onların istekli olmalarına bağlıdır. Bu isteğin öğrencilerde ortaya çıkarılabilmesi ve farkındalığın artırılabilmesi için eğitimciler bu konuda üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmelidir.

Değinilmesi gereken diğer bir husus sosyal bilgiler dersi öğrenme sürecinde drama etkinliklerinin az kullanılan bir çalışama olduğu ve bu etkinliğe daha fazla yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çıkan sonuçlar, verilen cevapların oranları kısmi olarak değişse de 6. sınıf öğrencilerinin görüşleriyle paralellik göstermektedir.

4.2. Öğretmen Anketleri Değerlendirmeleri

6. sınıf sosyal bilgiler öğretim programının anlaşılabilirliği konusunda yapılan ankete göre öğretim programının giriş kısmında problem yaşanmamaktadır. Öğretim programının kazanımlar kısmı EARGED raporunda çıkan sonuçlarla kıyaslandığında; öğretim programının değişik bölümlerinden giriş, kazanımlar, açıklamalar, tema/öğrenme alanları ve etkinlik örneklerinin anlaşılabilirliği noktasında belirgin artışlar görülmektedir. Bu da zamanla öğretim programını anlaşılabilirliğinin arttığını gösterir. Dolayısıyla bu artış zamana bağlı olarak artış göstermeye devam edecektir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre sosyal bilgiler öğretim programını anlaşılabilirliği konusunda yapılan anketin diğer bazı özellikler şeklinde tablosu verilen ölçümlere göre eğitim öğretim uygulamaları öğretmenin rolü yapılandırıcı eğitim öğretim yaklaşımı anlamada öğretim programı yeterli açıklamaları sağlamaktadır. Fakat ölçme ve değerlendirmenin anlaşılabilirliği konusunda var olan sorunlar halen devam etmektedir.

Öğretmenlerin sosyal bilgiler öğretim programının diğer bazı özellikleri ile ilgili olan görüşleri incelendiğinde öğrenilenlerin diğer derslere transferi (ara disiplin alanlarında kullanılması) sağlanmış olmasında yaklaşık %25’lik bir artış vardır. “Öğretim programı tüm öğretim faaliyetlerini yeterli bir biçimde planlamanıza imkân veriyor mu?” maddesine verilen cevaplar EARGED ile kıyaslandığında % 40, 9’luk bir artış söz konusudur. Bu da planlama konusunda zaman içinde ilerlemeler kaydedildiğini gösterir.

Diğer bazı özelliklerden 4. ve 5. maddelere verilen cevaplara göre etkinliklerde ve açıklama metinlerinde kız erkek arasında belirgin farklılıkların olmadığı ve bu oranın giderek azaldığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Öğretmenlerin görüşlerine göre sosyal bilgiler öğretim programının öğretmenlere yaralanabilecekleri örneklerin verilip verilmediği konusunda olan eğitim öğretim uygulamaları, ölçme değerlendirme uygulamaları, öğretmenlerin rolü ile ilgili oranlarda EARGED raporuna göre bir düşüş söz konusudur.

Öğretmelerin sosyal bilgiler dersi öğretim programının içinde bulunan ünitelere ilişkin genel görüşleri incelendiğinde, ünitelerde öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyeleri, bilişsel ve psikomotor gelişim düzeyleri konusundaki gelişmelerde artışlar gözlenmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin öğretimi dikkate alınması noktasında öğretmenlerin çoğu olumsuz görüş bildirmişleridir. Bu durum eğitimde özel eğitime ilişkin değişikliklerin yapılmasını gerektirmektedir. Bu madde eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının ilgili raporundaki oranıyla kıyaslandığında bu oranın artış gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu da özel eğitime duyulan ihtiyacın zamanla arttığını göstermektedir.

Öğretmenlerin Sosyal bilgiler öğretim programındaki genel ünite değerlendirmesine ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrenme eksikliklerini gidermeye ve öğretime ayrılan zamanın yetersiz olduğu görülmektedir. Öğretime ve öğrenime ayrılan zaman konusunda, EARGED raporunun sonuçlarına göre oranlar artış göstermektedir. Dolayısıyla zaman noktasında sıkıntılar artış göstermekte ve halen devam etmektedir. Ünitelerdeki kazanımların sarmal olması, kazanımların ünitenin genel amacına uygunluğu ve bu ünitelerin yapılandırıcı öğrenme teorisini esas alması noktasındaki görüşler büyük oranda olumludur ve EARGED raporuyla paralellik göstermektedir.

Sosyal bilgiler dersindeki ünitelerin diğer ders üniteleriyle paralelliği ve bütünlüğü sağlanmış, ara disiplinlerle ilişkilendirilmiştir. Bu sonuç EARGED raporundaki sonuçla paralellik göstermektedir.

Ünitede verilen etkinlik örnekleri kazanımları gerçekleştirebilecek şekilde düzenlenmiş ve ünitelerde öğrenilenlerin diğer derslerde ve sorunların çözümünde kullanılmasına önem verilmiş olup, çevresel koşullara uyarlanması noktasında olumlu görüşler ağırlık kazanmıştır.

Öğretmenlerin materyal hazırlamaları noktasında olumsuz sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu da bize gösterir ki çağdaş yaklaşımın öğretiminde önemli bir yer tutan materyallerin araştırma yapılan okullarda yetersiz çıkmasından bu okulların materyallerden tam olarak yararlanamadığı sonucu çıkarılabilir. Oysaki materyaller birçok zekâ alanına hitap ederek farklı öğrenme ihtiyacı bulunan öğrencilerin bu ihtiyacını karşılamada önemli bir yere sahiptir. Genel olarak öğretmenler öğrencilerin yeni programda daha fazla sürece katıldıkları ve etkin bir şekilde soru sorarak bilgileri yapılandırdıklarını düşünmektedir.

Öğretmenler ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden % 50 e yakın bir oranla sırasıyla yazılı sınavlar, proje değerlendirme, performans ödevini kullanmaktadırlar. EARGED raporunda ise oransal olarak yüksek olan ilk üç giren ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden görsel çalışmalar, portfolyo (öğrenci

ürün dosyası) ve yazılı sınavlardır. Bu durum değerlendirilip EARGED in raporuyla kıyaslandığında günümüz eğitim anlayışının gerektirdiği ölçme yöntemleri olan süreç değerlendirme ve ürün değerlendirmenin aynı anda kullanılması gerekirken yapılan araştırmada geleneksel anlayışın ölçme yöntemlerinden olan “yazılı sınavlar” ilk sırayı almıştır. Bu durum ise bize halen geleneksel anlayışın ölçme yöntem ve araçlarının tercih edilen ilk ölçme araçları arasında olduğunu göstermektedir.

Proje değerlendirme ve performans ödevi değerlendirmelerinin yapılan araştırmada yazılı sınavların hemen arkasındaki sırayı almaları ise bize geleneksel ve çağdaş anlayışın beraber uygulandığını ve çağdaş anlayışın gerektirdiği ölçme araçlarının zamana bağlı olarak arttığını göstermektedir. Bu artış oranları proje değerlendirmede % 25,1, performans ödevinde ise %22,2 dir. Bu maddeler dışında kalan fakat yapılandırmacı yaklaşımın temelinde var olan ölçme değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanma sıklıklarının artırılması hususunda gerekli çalışmalar yapıp öğretmenlere bu ölçme araçlarının kullanımı noktasında farkındalık kazandırılmalıdır.

Öğretmenlerin grup çalışmalarında grup üyelerine not verme şekli “tüm grup üyelerine aynı notu veriyorum” maddesi EARGED raporuyla kıyaslandığında % 25,4 lük bir artış olmuştur. Bu oranda artışın olması grup çalışmalarda artış olduğunu gösterir. Çünkü “ grup çalışmalarında ortak bir amaca ulaşmak esas olduğundan fevkalade haller dışında grup üyelerinin tümüne aynı puanın veya notun verilmesi beklenir. Aksi Halde grup çalışmaları aracılığıyla gerçekleşmesi beklen yardımlaşma, dayanışma ve benzeri önemli kazanımlar gerçekleştirilemez.”² EARGED in bu gerekçelendirmesine de dayanarak Tablo 27 deki sorulara verilen cevaplar öğretmenlerin grup çalışması ürünlerini, ölçme ve değerlendirmede olması gerektiği gibi bir yöntem izledikleri ortaya çıkmıştır. Fakat EARGED de bu sonucun tam tersi çıkmıştır. Bu da bize gösterir ki ölçme ve değerlendirme konusunda yapılandırmacı yaklaşımın gerektirdiği gibi ölçme yöntemlerinin izlenmesi noktasında bu madde artış göstererek amacına ulaşmıştır.

İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmede süreç ve ürünün ikisini de dikkate alarak uygun bir yöntem izlediklerini göstermektedir.

Öğretmenler değerlendirme sonuçlarını en çok bazı konuları öğrencilere yeniden öğretmek için kullanmaktadırlar. Ancak bu sonuç EARGED raporundaki sonucun oranına göre düşük çıkmıştır. Öğretmenlerin %28,1 i değerlendirme sonuçlarını yeni materyaller geliştirmek için kullanmaktadır. Bu oran EARGED raporundaki sonuca göre düşük çıkmıştır. Araştırmanın tartışmalar kısmında da bahsedildiği gibi öğretimde materyaller oldukça önemlidir ve bu maddeyle ilgili olarak çalışmaların artırılması gerekmektedir.

² MEB: 2006

Sosyal bilgiler dersindeki ölçme ve değerlendirme sonuçları yavaş öğrenen veya hızlı öğrenen öğrencilere ek çalışmalar yapma amacıyla kullanılmamaktadır. Bu oran EARGED raporunda ki sonuçlara göre düşük çıkmıştır.

Öğretmenlerin ölçme yöntemleri ve değerlendirme sistemleri hakkındaki görüşlerini incelediğimizde ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin çok zaman almakta olduğu konusunda çoğunluk mutabık olmuştur. Fakat EARGED raporuyla kıyaslandığında % 20 e yaklaşık oranda bir gelişme söz konusudur.

Öğretmenler tarafından ölçme yöntemleri ve değerlendirme sistemi çok karmaşık bulunmaktadır. Fakat EARGED raporuyla kıyaslandığında yaklaşık % 25 ile % 53 arasında değişen bir oranda gelişme kaydedilmiştir. Genel olarak EARGED raporuyla yapılan araştırma karşılaştırıldığında aradan geçen beş yıllık bir süre içinde artış oranlarının % 3 ile % 30 arasında değişmesi yaşanan sorunların çözülmesi noktasında yeterli olup olmadığı ise ayrı bir tartışma konusudur.

Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin en çok “ölçme ve değerlendirme”, “özel öğretim bilgisi”, “bilgi teknolojilerinden yararlanma” ve “etkinlik hazırlama” vb gibi alanlarda eğitim ihtiyaçlarının olduğu gözlemlenmiş ve bu sorunların halen devam ettiği saptanmıştır. Öğrencilerin ise “araştırma kaynaklarına ulaşma”, “etkinliklere katılma”, “öğretmen-öğrenci ilişkileri” gibi alanlarda sorunlarının olduğu ve bu alanlardaki sorunlarının halen devam ettiği tespit edilmiştir.

5. ÖNERİLER

Bu sonuçlar göstermektedir ki; yeni ilköğretim programının uygulanmasının etkililiğinin artmış olduğu fakat bazı hususlarda sorunların halen devam ettiği sonucuna varılabilir. Bu nedenle aşağıda eğitim-öğretim sürecinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik bazı öneriler sunulmuştur;

- Ders öğretmenleri hazırladıkları materyalleri hem niteliksel hem de niceliksel açıdan artırılmalıdır.
- Sosyal bilgiler derslikleri açılmalı ve derslerde bilgisayar destekli materyaller kullanarak dersler işlenmelidir.
- Kitap okuma alışkanlığının kazanılması için farklı etkinlikler uygulanmalı ve bu alışkanlık öğrencilere kazandırılmalıdır.
- Ünite ve etkinliklerin tam ve doğru bir şekilde işlenebilmesi için ders saati artırılmalıdır.
- Eğitimde özel eğitime önem verilmeli ve bu konuda çalışmalar yapılmalıdır ve bununla birlikte Öğretmenler için de özel öğretim bilgisi, materyal hazırlama vb. konularda hizmet içi eğitim verilmeli ve verilen buna benzer eğitimlerin niteliği artırılmalıdır.

- Sosyal bilgiler derslerinin anlatışı sırasında materyallere(video, kısa film, slâyt vb...) olabildiğince fazla şekilde yer verilmeli ve öğrenciye bu konuda çalışmalar yaptırılmalıdır.
- Milli eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından sosyal bilgiler derslerinin içeriğinin anlatılmasında kullanılacak olan ve bütün konularla ilgili görselleştirilmiş materyaller, kısa video filmler, Powerpoint sunuları vb. arşivi hazırlanmalı ve sosyal bilgiler kitapları ile birlikte cd. şeklinde verilmelidir.
- Sosyal bilgiler ders kitabındaki görsel unsurlar; tasarım, şekil renk, resim vb. özellikler öğrencilerin yaş seviyesine uygun olarak öğrencinin severek ve eğlenerek öğreneceği şekilde hazırlanmalı ve güncellenmelidir.
- Sosyal bilgiler kitaplarında bulunan konularla paralel olarak ilişkilendirilmiş ve pedagojik unsurların göz önünde tutulduğu karikatürler oluşturulmalı ve ders kitapların içeriğine eklenmelidir.
- Öğretme sürecinde karşılaşılan ölçme konusundaki sorunların çözümü için bu konudaki gerekli hizmet-içi eğitim kursları artırılarak daha etkili ve kaliteli bir şekilde verilmelidir.
- Yenilenen programın değerlendirilmesine yönelik Konya’da öğrenci ve öğretmen görüşleri alınarak çalışma yapılmıştır. Bu konu ile ilgili farklı şehir ve okullarda sorunların devam edip etmediği ölçülebilir.

Kaynakça / References

Ata, B. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı. C. Öztürk (ed.). Sosyal Bilgiler Öğretimi. 34-47. PegemA: Ankara.

Büyükkaragöz, S. (1997), Program Geliştirme “Kaynak Metinler”. Genişletilmiş 2. Baskı. Konya: Kuzucular Ofset

Demircioğlu, İ. H. (2006). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilimler Hakkındaki Görüşleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 14(1), 161-172.

Ergün, M. ve Özdaş, A. (1997), Öğretim İlke ve Yöntemleri, İstanbul, Kaya Matbaacılık

Ersoy, F. ve Kaya, E. (2009), “ Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Uygulama Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri”, Kastamonu Eğitim Dergisi, s.71- 86

Geçit, Y. (2010). Sosyal Bilgiler Eğitimi “Öğretim Programları Konulu Çalışmalar Üzerine Bir Araştırma”, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20 -22 Mayıs), Elazığ, 50-55.

Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002), Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebî Ürünler ve Yazılı Materyaller. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Öztürk, C. (2009). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinlerarası Bir Bakış, Cemil Öztürk (ed.). Sosyal Bilgiler Öğretimi, 1–28. Ankara: PegemA Yayınları.

Saban, A. (2000). Öğrenme Öğretme Süreci, Yeni Teori ve Yaklaşımlar. Yayın no: 182, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Safran, M. (2004). İlköğretim Programlarında Yeni Yaklaşımlar: Sosyal Bilgiler. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 5 (54-55).

Tarman, B. (2010). Global Perspectives and Challenges on Teacher Education in Turkey, International Journal of Arts & Sciences (IJAS), 3(17): 78-96.

Tarman, B. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar II,(New Approaches in Social Studies Education II) Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sosyal Bilgiler Laboratuarlarının Yeri ve Önemi,(Importance of Social Studies Labs in Social Studies Education) Edt.: R. Turan, A.M. Sünbül & H. Akdağ, Ankara: PegemA Yayıncılık.

Tarman, B. & Acun, I. (2010). Social Studies Education and a New Social Studies Movement, Journal of Social Studies Education Research. (1), 1. 1-16.

Tarman, B., Acun İ., Yüksel, Z. (2010) Evaluation of Social Studies Thesis in Turkey, Gaziantep University Journal of Social Sciences, 9,(3) 725-746.

Tarman, B., Baytak, A. (2011) The New Role of Technology in Education: Social Studies Teacher Candidates' Perceptions, Gaziantep University Journal of Social Sciences, 10 (2).

Valiandes, S. & Tarman, B. (2011). Differentiated Teaching and Constructive Learning Approach By The Implementation Of ICT In Mixed Ability Classrooms, Ahi Evran University Journal of Education Faculty, (KEFAD) 12 (1) 169-184.

Yucel, C., Acun, İ., Tarman, B. and Mete, T. (2010). A Model to Explore Teachers' ICT Integration Stages. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 9 (4)1-9

An Assessment of Restructured Social Studies Program in Turkey

Social studies aims to bring up efficient and responsible citizens who can produce solutions for problems encountered within variable country and world conditions. That's why Social Studies lesson is one of the most influential ones where individuals can gain social and cultural lives and life skills. In order to give life skills more actively with the program, during 2005-2006 education years, programs were changed and structural attitude was developed accordingly. During the stage of carrying out renewed education program, the so-called research detected that many problems arose. A great deal of research was done for detecting these problems, and these problems were introduced with a study called 'Evaluation Report On Primary Education Class 6 Social Studies Classes Education Program Prepared Within The Frame Of Basic Education Supportive Program' by Turkish Republic National Education Ministry Research and Development Department (EARGED) especially in the year 2006.

The purpose of this research is to determine how many of the problems, identified by EARGED's study done in 2006, have been solved or addressed while how many of them have been still remaining. The data is collected from participants who are 6, 7 and 8th grade students who had taken social studies courses and their teachers in 16 public elementary schools located in Konya, Turkey. The collected data through this research study is compared with the findings of the EARGED's research and a general assessment is made. A semi-structured interview schedule and a questionnaire were used to collect data from teachers and students. In the study, categories such as 'teaching a lesson' and 'solutions to the problems during the lesson' took place for students and 'remarks on timetables', 'remarks on evaluating the units' and 'remarks on assessment and evaluation' took place for teachers. We also used likert type survey to get remarks from teachers and students. Obtained data was evaluated by descriptive analysis.

According to remarks from students, opinions in 'teaching a lesson' category of Social Studies lesson were positive. Some detected problems still continued but a recovery was possible proportionally. When we looked at student remarks on learning-teaching process in Social Studies lesson, they were generally positive but there was an inefficiency for studies to participate the lesson actively. Students stated that they had problems with social studies course books in general, and besides couldn't finish the activities given and had problems with research papers. They generally desire their social studies course books to be more colorful and to have more visuals, pictures and caricatures. We can have the opinion that social studies course books should be reorganised and the students opinions should be considered in some extent. Students made negative remarks on improving research proposals and activities in social studies lessons. Another subject to consider is that drama as a teaching method within the process of social studies lessons were used less and more of this types of teaching methods should be included.

According to teacher remarks, their opinions on comprehensible social studies education programs were positive in the aforementioned categories. But problems on comprehensible assessment and evaluation still continued. In the social studies lessons, teachers followed a suitable method in assessment and evaluation taking process and product into account. When we looked at remarks of teachers on assessment methods and evaluation systems, it was detected that assessment and evaluation methods were time consuming.

At the end of the study, we observed that teachers needed training most in ‘assessment and evaluation’, ‘Special education knowledge’, ‘using information technologies’ and ‘preparing teaching/learning activities’ and these issues still continued. On the other hand, students have still had problems in ‘reaching research sources’, ‘participating learning activities’ and ‘relations of teachers-students’.

Some suggestions were developed to address issues seen in education-training process:

- Ministry of National Education should pay more attention to get prepared visualised instructional materials such as short videos, Powerpoint presentations about the each content of social studies lessons and all topics and these instructional materials should be given in a CD along with social studies course books.
- Visual factors such as design, shape, color and pictures in social studies course books should be prepared and updated according to age level of students and should be in an enjoyable character.
- Caricatures according to pedagogical factors should be made parallel to subjects in social studies course books and be added to the content of course books.
- During the teaching of social studies lessons, instructional materials (videos, short films, slides etc.) should be included as much as possible and students should be made to do studies on this.
- In order to solve problems of assessment encountered during teaching process, related in-service training courses should be developed and given with more quality and efficiency.